

MAK2030 HUVIRÜHMAD ARUTELUDE PROTOKOLL**Aeg:** 16. mai 2019 kl 10.00-18.00**Koht:** Keskkonnaministeeriumi 1. korruse saal, Narva mnt 7a, Tallinn**Juhatas ja protokollis:** Keskkonnaministeeriumi (KeM) metsaosakonna juhataja Kristel Järve**Osaesid:****Töörühma liikmed:** Andres Talijärv, Siim Umbleja, Toomas Härm, Siim Kuresoo, Toomas Muru, Linda-Mari Väli, Liina Gross, Eve Rebane, Tõnu Ehrpais, Lehar Lindre, Jaan Aiaots, Ülle Läll, Raul Kirjanen, Kristel Järve, Priit Jõeäär, Renno Nellis, Ülo Vendland, Tarmo Porgand, Kadri Ukrainski, Asko Lõhmus**Asendasid:** Ivar Sibul, Siim Kuresoo, Ragner Lõbu, Tarmo Tamm, Siiri Otsmann, Kristine Hindriks, Martin Kukk, Rainer Kuuba, Reena Osolin, Tõnu Lukas, Marge Nõmmik**Arutelujuhaid:** Peeter Vihma, Arno Baltin, Jaanus Kangur, Viktoria Saat, Ülo Vihma**Eksperdid/tehniline abi:** Merje Lesta (KeM), Karli Ligi (KeM), Rauno Reinberg (KeM), Maret Parv (KeM), Andres Onemar (KeA), Olav Etverk (KeA), Rando Omler (KeA), Enn Pärt (KAUR), Madis Raudsaar (KAUR), Annela Anger-Kraavi (Cambridge'i Ülikool), Rainer Laigu (RMK)**Vaatleja:** metsakogu asendusliige Hele Kängsepp**Päevakord:**

9.30-10.00 - Tervituskohv

10.00-10.10 Sissejuhatus huvirühmade aruteludesse

10.10-10.30 Erinevate raiestsenaariumite ülevaade (Enn Pärt, Keskkonnaagentuur)

10.30-11.00 Mets ja kliimamuutused (Annela Anger-Kraavi, Cambridge'i Ülikool)

11.00-13.30 5. probleemrühma arutelu

Metsade roll süsinikuringes: *metsamajanduse suunamisel tuleb senisest enam arvestada metsade rolliga süsinikuringes, kliimamuutuste leevendamises ning kliimamuutustega kohanemises.*

13.30-14.00 Lõuna (pakutakse koha peal)

14.00-18.00 6., 7. ja 8. probleemrühma arutelu

Metsa tootlike funktsioonide säilitamine: *metsauuendamisele ja sellega kaasnevatele metsakasvatustele tegevustele ei pöörata erametsades piisavat tähelepanu, mistõttu väheneb metsade puiduline väärtus ja hüviste pakkumise võime.***Metsade tervisliku seisundi ja elujõulisuse säilitamine:** *metsaökosüsteemide tervisliku seisundi tagamiseks vajame praegusest tõhusamat seiret.***Metsanduse infrastruktuur:** *metsanduse infrastruktuur vajab keskkonnanõuetega koosõlas olevat korrastamist.***Kokkuvõte:****Toimus MAK2030 huvirühmade arutelude II ploki esimene kohtumine. Enne arutelusid andis Enn Pärt Keskkonnaagentuurist ülevaate erinevatest raiestsenaariumitest ja dr Annela Anger-Kraavi Cambridge'i Ülikoolist metsade rollist kliimamuutustega võitlemisel. Järgnesid arutelud.****Päeva esimeses pooles arutlesid töörühma liikmed probleemrühma „Metsade roll süsinikuringes“ ning päeva teises pooles kolme probleemrühmade „Metsa tootlike funktsioonide säilitamine“, „Metsade tervisliku seisundi ja elujõulisuse säilitamine“ ja**

„Metsanduse infrastruktuur“ teemadel. Esmalt toimusid arutelud rühmades ning seejärel ühiselt. Rühmaaruteludes sõnastatud ettepanekud ja erimeelsused on toodud protokollis lisas 1. Kohtumise lõplikud tulemused on toodud protokollis lisas 2.

Päevakorrapunktide kaupa:

Avasõnad

Kohtumise avas Kristel Järve, kes tutvustas töökorda ja päevakava.

Asko Lõhmus tuletas meelde, et juhtkogu kohtumisel märtsikuus paluti viienda probleemrühma sõnastust süsiniku rollist laiendada kliimamuutuste leevendamisele ja nendega kohanemisele.

Ekspertide ettekanded:

Enn Pärt tutvustas erinevaid raiestsenaariume 100 aasta perspektiivis.

Ettekandele järgnes arutelu. Sh uuris Asko Lõhmus, kas Keskkonnaagentuuril on olemas sarnased andmed ka puuliikide ja boniteediklasside kaupa, et paremini elurikkusega arvestada. Enn Pärt vastas, et on olemas aastakümnete kaupa. Raul Kirjanen küsis, milliseid meetodeid peaks kasutama, et raiemaht ei langeks ja mida toovad kliimamuutused metsadele. Enn tõi välja mõned üldised teadmised, näiteks seovad süsinikku kõige rohkem okaspuud (tagavara on kõige suurem) ning samuti hall-lepp, kui biomassina kasvatada. Kliimamuutuste mõttes on metsa kasv kiirenenud ning tulevikus on samuti oluline mõju temperatuuril, sademetel, haigustel, sh koosmõju. Rainer Kuuba palus eraldi teha sarnased arvutused tulundusmetsade jaoks. Need on tehtud. Uuriti ka seda, kuidas on võrreldes nende stsenaariumitega raiutud männi- ja kuuseenamusega puistuid. Samuti tõi Rainer Laigu välja, et põhjamaade näitel saab seemla seemnest uuendamise ja kuivendamisega oluliselt süsinikusidumist suurendada.

Annela Anger-Kraavi tegi ettekande metsade rollist kasvuhuonegaaside bilansis ning kliimamuutuste seostest ning võimalikest kliimamuutustega võitlemise stsenaariumidest.

Süsinikdioksiidi ekvivalentsed emissioonid on maakasutuse mõistes kõige olulisemad. Süsiniku ühikute kontsentratsioon on tööstusrevolutsiooni ajast oluliselt tõusnud. 1,6 t CO₂ mahub kuumaõhupalli. Igaüks meist emiteerib aastas keskmiselt 5 t inimese kohta (3 ballooni), Hiinas 7,5 t inimese kohta, Inglismaal 10 t, Ameerika Ühendriikides 16 t. Eestis inimese kohta 17 t. 90% sellest annab energeetika, kaasa arvatud põlevkivi. Siin ei ole arvestatud puidupõletamist, mida rahvusvaheliste standardite järgi ei arvestata. Puidupõletamise emissioone arvestatakse tagavara kaudu. Keenias on 0,5 tonni inimese kohta. Süsinikdioksiidi emiteerimisel vähenemist näha ei ole.

Mets kasvab paremini, sest on rohkem CO₂ ja kuivem, aga tulevikus võib soojus koos kuivuse või niiskusega seda muuta (rohkem ka tormi ja haigusi). Kliimamuutustega peab kohanema mets, aga ka metsatööstus – kui pind ei külmu või on liiga märg, tekivad kergesti kahjustused. Metsal saab olema väga suur tähtsus järgmise 100 aasta jooksul. Puitu on vaja nii taastuenergeetikas, kui ka biomaterjalide tootmiseks. Metsal on ka kliimamuutustega kohandaja roll: maapinna jahutaja, pakub varju. 30% on maismaast metsa all (mis ei ole jää all) ja 37% on toidu toomiseks. Metsast 1/3 ei majandata, ülejäänut majandatakse.

2050ks aastaks peaks olema emissioonid nullis (et kliimaeesmärke täita – temperatuuri tõus jääks 1,5 kraadi võrreldes tööstusrevolutsiooni eelse ajaga). IPCC 2018. aasta raportis on tehtud erinevad stsenaariumid, kuidas seda saavutada. Mets ja maa peaksid rohkem siduma, suur osa puude seotud materjalist on juurtes ja mullas. Hemiboreaalses metsas on seotud süsinikku 238 t/ha kohta ja Eestis keskmiselt umbes 211 t/ha kohta. Üks hektar hästi majandatud metsa seob 4 t CO₂ aastas.

CO₂ saab ladustada ka materjalidesse – puidutootmine, puitmaterjali kasutamine. Pool miljonit kuni miljon tonni materjali on vaja uute biomaterjalide tootmiseks. Inimesi tuleb juurde ja materjali ja toitu on ka rohkem vaja. Majandatav mets seob kuni 40% rohkem süsinikku kui mittemajandatav, arvestada tuleb ka süsiniku säilitamise ja asendusefektiga. Iga tsükliga seotud süsiniku hulk suureneb. Osade uuringute kohaselt on erinevate kliimastenaariumite mõju on Eesti metsale väiksem kui majandamisvõtete mõju – tuleb majandada. Null-heitega majade kasutamine (uusi ehitised) võib kuni 10% süsinikuheidet vähendada ELis. Puitmaterjalitöötlamine nõuab 80% vähem energiat võrreldes terase või betooniga.

Asko Lõhmus palus protokollida, et debateeritakse mitte tänastel teadmistel ja poliitiliselt kallutatud põhimõtetega. Rõhk biomassi kasutamisele on poliitiline suund. Annela Anger-Kraavi vastas, et biomassi kasutamine (põletamine ja maa all ladustamine - BECCS) põhineb IPCC 1,5 kraadi raportil, mis avaldati oktoobris 2018. See on nende sõltumatu järeldus ja seega ei ole poliitiliselt kallutatud. Enamus artikleid ja raporteid, mida on kasutatud on, väga värsked ja kõik artiklid ei vanane ka nii kiiresti. Asko Lõhmus ütles, et ta ikkagi ei nõustu ettekande sisuga. Siim Kuresoo tõi välja, et ka neljas IPCC stsenaarium ei ole realistlik. Esimene on kõige realistlikum.

Tõnu Ehrpais ütles, et ei saa arvestada ainult ökoloogilise vaatega ning kliimavaatega MAK2030 koostamisel mitte arvestada. Ökoloogiline vaade ei peaks olema MAK2030 peamine kaalutlusalus. Samuti küsis asendusefekti mõju kohta.

Asko Lõhmus vastas ise, et me ei tea olulisi detaile. Küsimus on selles, mida saame kiiresti teha, et muuta emissioone ja tagasisidumist. Võime süsinikku ehitistes või metsas ladestada. Kümne aasta perspektiivis on kõige kiirem süsinikku siduda kasvavas biomassis. Eestis on ladestamise võimalus ka märgalades. Suur probleem on kuivendus, mis süsiniku märgaladelt õhku lennutab.

Küsi ka, miks Annela Anger-Kraavi märgaladest ei rääkinud, mille peale ta vastas, et seda ei palutud tal teha.

5. probleemrühma „Metsade roll süsinikuringes“ arutelu

Edasi toimus rühmades esimese probleemrühma „Metsade roll süsinikuringes“ arutelu. Neljas rühmas kokku lepitud ettepanekud ja erimeelsused on kirjas protokollis lisas 1 punktis 1.

Pärast rühmaarutelude lõppemist jätkati samal teemal töörühma ühise aruteluga. Arutelu lõplikud tulemused, nii ühisosa, erimeelsused kui ka arutamata jäänud rühmaettepanekud, on kirjas protokollis lisas 2 punktis 1.

6, 7 ja 8. probleemrühma „Metsa tootlike funktsioonide säilitamine“, „Metsade tervisliku seisundi ja elujõulisuse säilitamine“ ja „Metsanduse infrastruktuur“ arutelu

Päeva teises pooles jätkati sarnase arutelu ülesehitusega kolme sarnase probleemrühma „Metsa tootlike funktsioonide säilitamine“, „Metsade tervisliku seisundi ja elujõulisuse säilitamine“ ja „Metsanduse infrastruktuur“ teemadel. Nelja rühma arutelude kokku lepitud ettepanekud ja erimeelsused on kirjas protokollis lisas 1 punktis 2.

Pärast rühmaarutelude lõppemist jätkati samal teemal töörühma ühise aruteluga. Arutelu lõplikud tulemused, nii ühisosa, erimeelsused kui ka arutamata jäänud rühmaettepanekud, on kirjas protokollis lisas 2 punktis 2.

LISA 1

Metsanduse arengukava aastani 2030 koostamise 16. mai huvirühmade rühmaarutelu tulemused

1. Viienda probleemrühma rühmaarutelude tulemused

Metsade roll süsinikuringes: metsamajanduse suunamisel tuleb senisest enam arvestada metsade rolliga süsinikuringes, kliimamuutuste leevendamises ning kliimamuutustega kohanemises

1.1 Rühmaaruteludes kokku lepitud ettepanekud:

Rühm nr 1

Süsinikuvaru ja – sidumise ning süsinikuringe osas teadmiste suurendamiseks:

- 1.1.1 arendada mudeleid metsa biomassi ja süsiniku voogude hindamiseks
- 1.1.2 uurida süsinikuvaru potentsiaali Eesti erinevates ökosüsteemides ja maakasutustüüpides, sh ruumiline optimaalsusarvestus
- 1.1.3 uurida erinevate metsamajandusvõtete mõju süsinikubilansile
- 1.1.4 uurida erinevate väetiste kasutamise mõju metsa ökosüsteemile

Süsinikku talletatakse puittoodetes ja –ehitistes läbi:

- 1.1.5 riigisektoris puidust ehitusmaterjali kasutamise (riigihanked, riigiasutuste eeskuju)
- 1.1.6 puidu Eestis väärindamise (ehituspuudu impordi piiramine, puitehituse programm) ja lisandväärtuse suurendamise

Metsade süsiniku sidumisvõimet säilitatakse ja suurendatakse:

- 1.1.7 suurendades, eriti erametsades, metsade tootlikkust süsinikuringes((kiire) uuendamine, hooldusraied, maaparandus, peale väetamise uurimist võiks teatud juhtudel viimast lubada.
- 1.1.8 suunatakse metsade uuendamist läbi toetuste
- 1.1.9 uuendades raiesmikke kasvukohale sobilike puuliikidega, mis aitavad süsinikku siduda.
- 1.1.10 ideaalis liigutakse metsade ühtlase vanuselise jaotuse poole.
- 1.1.11 ökoloogilise maksureform peaks soodustama metsamajandamist metsa süsinikuvaru sidumise mõttes
- 1.1.12 metsade süsiniku sidumisvõimet säilitatakse ja suurendatakse läbi metsamaa pindala säilitamise või suurendamise nt vanade kaevandusalade metsastamine
- 1.1.13 Puitu kasutatakse energeetikas lähtuvalt MAK2030-s kokku lepitud printsiipidest, näiteks tagatakse ressursi pikaajaline kättesaadavus

Rühm nr 2

Metsade süsiniku sidumisvõimet säilitatakse ja suurendatakse:

- 1.1.14 suunates metsade uuendamist [toetused, maksumuudatused] /nurksulgudes on erimeelsus/
- 1.1.15 uuendades raiesmikke puuliikidega, mis aitavad süsinikku siduda (erinevad võimalused: kasvukohale sobilik puuliik; segapuistuteks kujundamine; puuliigid, millest saab valmistada pika elueaga tooteid; ökoloogiliselt väärtuslikumad, eelkõige kuuse ja laialehiste puuliikide kasvatamine laane- ja salumetsades;
- 1.1.16 läbi raiestsenaariumite planeerimise (kombineeritult muude meetmetega);
- 1.1.17 liigutakse metsade ühtlase vanuselise jaotuse poole;

- 1.1.18 Tehakse uuringuid et selgitada välja sobilikud majandamise võtted (sh metsaselektioon, väetamine) ja puuliigid (lühikese raieringiga, nt arukask, hübriidhaab, lepp) süsinikusidumise maksimeerimiseks mittemetsamaal asuvates istandikes võttes arvesse puittoodete elutsükli analüüsi
- 1.1.19 kuivenduse vältimise toitainevaestel aladel
- 1.1.20 läbi sobilike majandusvõtete, mis peaksid tagama tulekindluse
- 1.1.21 kasutatakse lageraiete asemel võimalusel teisi raieid (püsimetsandus, valikraied)
- 1.1.22 Ökoloogiline maksureform vajab mõjude analüüsi

Rühm nr 3

Süsinikuvaru ja –sidumise ning süsinikuringe osas teadmiste suurendamiseks:

- 1.1.23 arendada mudeleid metsa biomassi ja süsiniku voogude hindamiseks
- 1.1.24 tõsta akadeemilist suutlikkust
- 1.1.25 uurida süsinikuvaru potentsiaali Eesti erinevates ökosüsteemides ja maakasutustüüpides, sh ruumiline optimaalsusarvestus
- 1.1.26 uurida erinevate metsamajandusvõtete mõju süsinikubilansile
- 1.1.27 hinnata metsade süsinikuvaru ja sidumisvõimet erinevates metsatüüpides ja vanuseklassides, sh kaitsealadel
- 1.1.28 analüüsida liigniiskete muldade kuivendamise mõju koos metsa süsinikusidumise suurenemisega
- 1.1.29 selgitada välja Eesti spetsiifilised kasvuhoonegaaside emissioonifaktorid ka muu maakasutuskategooriate kohta
- 1.1.30 uurida erinevate väetiste kasutamise mõju metsa ökosüsteemile
- 1.1.31 Riik koostöös teadlastega loob CO₂ kalkulaatori hindamaks ehitise CO₂ jalajälge ja arvestab sellega riigihangetel

Metsades ja puittoodetes talletatud süsiniku koguhulga suurendamiseks:

- 1.1.32 Selgitada välja ja kasutada metsakasvatusevõtteid, mis aitavad suurendada metsades ja puittoodetes seotud süsiniku koguhulga suurenemisele pikas perspektiivis.
- 1.1.33 Turbamuldadel asuvate metsade lageraiete piiramine
- 1.1.34 Ei kasutata metsamajandusvõtteid, mis kahjustavad metsa süsiniku sidumise võimet ja kestvustoodete tegemise võimalusi
- 1.1.35 Vaadatakse üle ja vajadusel muudetakse aasta jooksul üle uuendusraiet lubavad kriteeriumid

Puitu kasutatakse energeetikas lähtuvalt MAK2030-s kokku lepitud printsiipidest, näiteks:

- 1.1.36 toetatakse uute tehnoloogiate kasutuselevõttu, sh majapidamises puidul põhineva küttesüsteemi asendamist
- 1.1.37 energiapuiduks tohib kasutada ainult puitu, millele ei ole alternatiivset kasutust (tööstusjäätid, looduslikult väljalangevad puud)
- 1.1.38 energiapuitu kasvatakse maadel, millele ei ole keskkonnamõju arvestades paremat kasutust ja mittemetsamaal puu- ja põõsaistandikena
- 1.1.39 metsakasvatusevõtetega vähendatakse energiapuidu hulka
- 1.1.40 puitu kasutatakse astmeliselt (koostootmispõhimõte, kaskaadkasutus)
- 1.1.41 puitu kasutatakse energeetikas võimalikult lokaalselt

Rühm nr 4

Süsinikuvaru ja –sidumise suurendamiseks:

- 1.1.42 Arendada mudeleid metsa biomassi ja süsiniku voogude hindamiseks
- 1.1.43 tõsta akadeemilist suutlikkust.

- 1.1.44 Selgitatakse välja sobilikud majandamise võtted (sh metsaselektatsioon, väetamine) ja puuliigid (lühikese raieringiga, nt arukask, hübriidhaab, lepp) süsinikusidumise maksimeerimiseks.
- 1.1.45 Metsade süsinikuvaru ja sidumisvõime on erinevates metsatüüpides ja vanuseklassides teaduslikult uuritud, tõendatud ja hinnastatud.
- 1.1.46 Metsade süsiniku sidumisvõimet suurendatakse suurendades metsade tootlikkust läbi kiire uuendamise, hooldusraiate, maaparanduse ja puidutuha kasutamise.
- 1.1.47 Metsade süsiniku sidumisvõimet ja süsiniku talletamist puittoodetes suurendatakse läbi
- 1.1.48 rangelt kaitstavate metsade pindalade vastavusse viimisega regiooni keskmisega.
- 1.1.49 Mittevajalike piirangute vähendamine eesmärgiga tõsta süsiniku sidumist.
- 1.1.50 Aktiivse metsanduse osakaalu tõstmine.
- 1.1.51 Kliimaeesmärkidest johtuvalt metsakasutuslike piirangute leevendamine.
- 1.1.52 Vähendada metsade kaitsmise kvantiteeti ja suurendada kvaliteeti.
- 1.1.53 Teha rangelt kaitstavatele metsadele analüüs, ning need, mis ei oma suurt kaitsealust väärtust, nendelt piirangud eemaldada.
- 1.1.54 Enne arengukava vastuvõtmist tuleks analüüsida, milline on metsa juurdekasv lähtuvalt kliima soojenemisest, õigetest majandusvõtetest ja istutusmaterjali paremast kvaliteedist ja asendusefektist.
- 1.1.55 Teatud kasvukohatüüpides maaparanduse terviklike võtete kasutamine sh rakendades kliima ja keskkonnanäesmärkidega kooskõlas maaparandusabinõude kasutamist.
- 1.1.56 Teadlikkuse tõstmine ja metsaühiskondliku süsteemi edasiarendamine ja toetuste jätkamine.
- 1.1.57 Süsinikku talletatakse puittoodetes ja –ehitistes läbi riigisektoris puidust ehitusmaterjali kasutamise (riigihanked, riigiasutuste eeskujul).
- 1.1.58 Pikema elukaarega hoonete eelistamine. Hoonete nergiaklassid arvestatakse lähtuvalt hoone tervest elukaare süsiniku jalajäljest.
- 1.1.59 Süsinikku talletatakse puittoodetes ja –ehitistes läbi puidu Eestis väärindamise ja lisandväärtuse suurendamise.
- 1.1.60 Pikaajalise puidukasutuse ökoloogiliste eeliste teadlikkuse tõstmine ühiskonna ja otsustajate seas.

Puitu kasutatakse energeetikas lähtuvalt MAK2030-s kokku lepitud printsiipidest:

- 1.1.61 Puitu kasutatakse energeetikas võimalikult lokaalselt ja kõrge kasuteguriga.
- 1.1.62 Puidupõhiseid kütuseid kasutatakse rohkem, asendades fossiilseid kütuseid.
- 1.1.63 Toetatakse innovatsiooni ja arendustegevust.

1.2 Rühmaaruteludes jäänud erimeelsused:

Rühm nr 1

- 1.2.1 Maaeluministeriumi jaoks on väheväärtuslike või ebamõistlikult majandatavate põllumaade, sööti jäänud rohumaade metsastamine problemaatiline.

Rühm nr 2

- 1.2.2 Metsade süsiniku sidumisvõimet ja säilitatakse ja suurendatakse suurendades metsade tootlikkust ((kiire) uuendamine, hooldusraied, maaparandus, väetamine) (põhjus, et intensiivse majandamise käigus suurenevad ka tulekahjud)

- 1.2.3 Ettepanek rääkida süsiniku sidumise juures üksnes majandusmetsadest, jäädi erimeelsusele.
- 1.2.4 Ettepanek siduda kaks teemat (metsade süsiniku sidumisvõime suurendamine ja süsiniku talletamine puittoodetes ja –ehitistes) ei leidnud üksmeelt.

Rühm nr 3 ja 4 erimeelsusi ei kirjeldanud.

2. Kuuenda, seitsmenda ja kaheksanda probleemrühma ühise arutelu tulemused

Metsa tootlike funktsioonide säilitamine: metsauuendamisele ja sellega kaasnevatele metsakasvatustele tegevustele ei pöörata erametsades piisavat tähelepanu, mistõttu väheneb metsade puiduline väärtus ja hüviste pakkumise võime

Metsade tervisliku seisundi ja elujõulisuse säilitamine: metsaökosüsteemide tervisliku seisundi tagamiseks vajame praegusest tõhusamat seiret

Metsanduse infrastruktuur: metsanduse infrastruktuur vajab keskkonnanõuetega kooskõlas olevat korrastamist

2.1 Rühmaaruteludes kokku lepitud ettepanekud:

Rühm nr 1

Erametsade puuliigilise koosseisu parandamise suunamine pikas perspektiivis:

- 2.1.1 erametsaomanike teadlikkuse suurendamine erinevatest metsa majandamisvõtetest (okaspuu-segapuistute kujundamine; uuendamine, sh okaspuule sobivas kasvukohas okaspuuga, looduslikult peapuuliigiga, seemneaastatega arvestamine; seemnepuude valimine, kultiveerimismaterjali ostu-müügi platvormi arendamine, hooldamine, turberaiete kasutamine, ulukikahjustuste ennetamine, tootlikkuse tõstmine)
- 2.1.2 uuendamiskohustuse suurendamine läbi järelevalve ja õigusaktide
- 2.1.3 uuenduseks sobivate kohalike puuliikide uurimine
- 2.1.4 erametsaomanike toetamine (uuendamine, hooldamine)
- 2.1.5 tõsta männikute raievanust
- 2.1.6 eelistatult väikemetsaomanike toetamine lähtuvalt säästva metsanduse põhimõtetest (sh mitmekülge) uuendamisel ja hooldamisel

Kvaliteetse kultiveerimismaterjali sh seemnevaru tagamiseks:

- 2.1.7 kohalike metsataimede tootmise edendamine (toetused)
- 2.1.8 RMK toodab taimi riigimetsa tarbeks ja erasektor toodab erametsa jaoks
- 2.1.9 Kahjustuste ennetamine läbi teadustöö edendamise sh invasiivsete seenpatogeenide, lüljalgsete ja nematoodide (uuringud, katsealade rajamine) osas.

Metsa patogeenide ja putukkahjurite ning ulukite leviku takistamiseks erinevate metsa majandamisvõtete kasutamine:

- 2.1.10 metsa majandamisvõtete mitmekesistamine (segapuistute kasvatamine, looduslik uuendus, püsimeetsandus, eelistada hõredamat istutust ning hilisemat harvendust, teostada raied kuusikutes ja pohlamännikutes õhutemperatuuri juures alla 0OC, keelata juurepessu nakkusega raiesmikule kuusekultuuri rajamine)
- 2.1.11 soodustada metsa majandamisel metsakaitselistel eesmärkidel looduslike tõrjevahendite kasutamist

- 2.1.12 kohaliku päritoluga kultiveerimismaterjali kasutamine
- 2.1.13 läbi metsaomanike teavitamise sobivatest metsa majandamisvõtetest
- 2.1.14 asjakohane jahikorraldus ja asjakohaste meetmetega ulukikahjustuste ennetamiseks

Süntheetiliste pestitsiidide kasutamine metsas ei ole jätkuvalt lubatud, välja arvatud:

- 2.1.15 metsamajandamise eeskirjas sätestatud juhtudel
- 2.1.16 looduskaitse eesmärgi saavutamiseks vajalikel töödel

Teede seisundi parandamiseks (sh nii metsa majandamiseks, kohalike elanike läbipääsuks, tuleohutuse tagamiseks):

- 2.1.17 koostöö edendamine omanike, kohaliku omavalitsusega (läbi parema planeerimise, infotehnoloogiliste lahenduste kasutamise ning infrastruktuuri arendamise ja parendamise),
- 2.1.18 metsaomanike koostöö edendamine läbi ühistulise tegevuse (nt soodustada koostööd metsaühistute, erinevate metsaomanike vahel)
- 2.1.19 luua toetusmehhanism erametsades paiknevate teede korrastamiseks arvestades erinevaid funktsioone metsas
- 2.1.20 uurida metsateede tasuvust

Metsa kuivendamisel arvestatakse erinevaid aspekte, sh:

- 2.1.21 olemasolevate kraavide rekonstrueerimisel märgade metsade ja sookoosluste, kaldakoosluste ja vee-elustiku vajadustega (keskkonnarajatiste planeerimise aluste ajakohastamine, paiknemine kaitstavatel aladel, rohevõrgustikes, keskkonnasäästlikud hooldusvõtted)
- 2.1.22 tehakse uuringuid arvestades puittoodete elutsükli analüüsiga (nt liigniiskete muldade kuivendamise mõju koos metsa süsinikusidumise suurenemisega, uuring looduslike metsaajade taastamispotentsiaali kohta)
- 2.1.23 suurendatakse teadlikkust nii keskkonnamõju kui ka kuivendussüsteemide majandusliku mõju kohta
- 2.1.24 piiratakse kuivendussüsteemide rekonstrueerimist ja keelatakse uute kuivendussüsteemide rajamine (ajaloolistele seni kuivendamata või taastatud märgaladele või nende vahetusse lähedusse, kaitsealade ja hoiualade sees ja nende servaaladel, uute kraavide ja voolunõvade rajamise keelamine, maa ja metsatulu maksustamise kaudu nt vältida vähetulusaid ja keskkonnale kahjulikke kuivendusprojekte)
- 2.1.25 välditakse ulatuslikku pinnaveetaseme langetamist
- 2.1.26 piirnevate maade veevajadust

Maaparanduse arengu suunamine läbi:

- 2.1.27 maaparanduse reguleerimise ja planeerimise olenemata omandist (metsamajanduslikud teed, kuivendus on riiklikult ja terviklikult korraldatud ning rahastatud, tuletõrje veevõtukohtade terviklik planeeritud)
- 2.1.28 toetuse efektiivse kasutamise (suunatakse paremini keskkonnakaitse eesmärkidega kooskõlas oleva taristu investeeringute elluviimist nt settetiigid, toetuste suurendamine, metsaühistute arendamine)

Rühm nr 2

Erametsade puuliigilise koosseisu parandamise suunamiseks:

- 2.1.29 erametsaomanike teadlikkuse suurendamine erinevatest metsa majandamisvõtetest

- 2.1.30 uuendamiskohustuse suurendamine läbi õigusaktide, teavituse ja järelevalve
- 2.1.31 uuenduseks sobivate puuliikide uurimine
- 2.1.32 propageerida okaspuudega erametsade uuendamist
- 2.1.33 erametsaomanike metsakasvatustlike tööde toetamine

Teede seisundi parandamiseks (sh nii metsa majandamiseks, kohalike elanike läbipääsuks, tuleohutuse tagamiseks):

- 2.1.34 koostöö edendamine kohaliku omavalitsusega läbi parema planeerimise, infotehnoloogiliste lahenduste kasutamise ning infrastruktuuri arendamise ja parendamise,
- 2.1.35 metsaomanike koostöö edendamine läbi ühistulise tegevuse (nt soodustada koostööd metsaühistute, erinevate metsaomanike vahel),
- 2.1.36 luua toetusmehhanism erametsades paiknevate teede rajamiseks ja korrastamiseks

Kvaliteetse kultiveerimismaterjali sh seemnevaru tagamiseks:

- 2.1.37 Eestile piisavas mahus seemla seemnevaru loomine ja hoidmine (sh seemlate õigeaegne uuendamine ja rajamine) ja mitmekesistamine
- 2.1.38 vajalike analüüside tegemine päritolupiirkondade laiendamise võimaluste välja selgitamiseks
- 2.1.39 metsataimede kvaliteediuuringu tegemine
- 2.1.40 järglaskatsete rajamine
- 2.1.41 metsataimede tootmise edendamine sobilike meetmete abil

Erinevate metsakahjustajate leviku ennetamiseks järelevalve- ja seiresüsteemi arendamine läbi:

- 2.1.42 prognoosimise võimekuse tõstmise
- 2.1.43 parema seire korraldamise ja innovaatiliste meetodite juurutamise
- 2.1.44 Kahjustuste ennetamine läbi teadustöö edendamise (uuringud, katsealade rajamine)

Patogeenide leviku takistamiseks erinevate metsa majandamisvõtete kasutamine:

- 2.1.45 metsa majandamisvõtete mitmekesistamine
- 2.1.46 soodustada metsa majandamisel metsakaitselistel eesmärkidel biotõrjevahendite kasutamist
- 2.1.47 kohaliku päritolu või genofondile sobiliku kultiveerimismaterjali kasutamine
- 2.1.48 läbi metsaomanike teavitamise sobivatest metsa majandamisvõtetest
- 2.1.49 Metsa kuivendamisel arvestatakse erinevaid aspekte, sh piiratakse või keelatakse kuivendussüsteemide rajamist ja rekonstrueerimist vastavalt kaitstavate loodusobjektide kaitse-eesmärkidele.
- 2.1.50 Tõhustada metsamaterjali transporti läbi autoveo täismassi suurendamise.

Rühm nr 3

Erametsade puuliigilise koosseisu parandamise suunamiseks:

- 2.1.51 erametsaomanike teadlikkuse suurendamine erinevatest metsa majandamise võtetest (näiteks segapuistute kujundamine, kasvukohale sobivate puuliikide kasutamine, raieliikide valik);
- 2.1.52 metsa uuendamise ja hooldamise võimalustest ja kohustustest teavitamise suurendamine läbi nõustamissüsteemi;
- 2.1.53 jätkata väikemetsaomanike toetamist (uuendamine, hooldamine)

Kvaliteetse kultiveerimismaterjali sh seemnevaru tagamiseks:

- 2.1.54 Eestile piisavas mahus seemnevaru loomine/hoidmine (sh seemlate õigeaegne uuendamine ja/või rajamine)
- 2.1.55 vajalike analüüside tegemine päritolupiirkondade laiendamise võimaluste välja selgitamiseks

Erinevate metsakahjustajate leviku ennetamiseks järelevalve- ja seiresüsteemi arendamine läbi:

- 2.1.56 prognoosimise võimekuse tõstmise koos teavitussüsteemiga
- 2.1.57 parema seire korraldamise ja innovaatiliste meetodite juurutamise
- 2.1.58 asutustevahelise koostöö

Metsa kuivendamisel arvestatakse erinevaid aspekte, sh:

- 2.1.59 olemasolevate kraavide rekonstrueerimisel märgade metsade ja sookoosluste, kaldakoosluste ja vee-elustiku vajadustega arvestamine;
- 2.1.60 suurendatakse teadlikkust nii keskkonnamõju osas kui ka kuivendussüsteemide vajalikkuse kohta;
- 2.1.61 metsakuivenduse ja -teede rajamise ja rekonstrueerimise majanduslikku otstarbekust

Rühm nr 4

Erametsade puuliigilise koosseisu parandamise suunamiseks:

- 2.1.62 Erametsaomanike teadlikkuse suurendamine erinevatest metsa majandamisvõtetest (okaspuu-segapuistute kujundamine; uuendamine, sh okaspuule sobivas kasvukohas okaspuuga, looduslikult peapuuliigiga, seemneaastatega arvestamine; seemnepuude valimine, kultiveerimismaterjali ostumüügi platvormi arendamine, hooldamine, turberaiete kasutamine, ulukikahjustuste ennetamine, tootlikkuse tõstmine).
- 2.1.63 Uuenduseks sobivate puuliikide uurimine.
- 2.1.64 Erametsaomanike motiveerimine.
- 2.1.65 Kaotada raievanused.

Kvaliteetse kultiveerimismaterjali sh seemnevaru tagamiseks:

- 2.1.66 Eestile piisavas mahus seemnevaru loomine/hoidmine (sh seemlate õigeaegne uuendamine ja/või rajamine).
- 2.1.67 Vajalike uuringute tegemine päritolupiirkondade laiendamise võimaluste välja selgitamiseks.
- 2.1.68 Metsataimede kvaliteediuuringu tegemine.
- 2.1.69 Metsataimede tootmise edendamine.

Erinevate metsakahjustajate leviku ennetamiseks seiresüsteemi arendamine läbi

- 2.1.70 prognoosimise ja seire võimekuse tõstmise ja sekkumismeetmete väljatöötamise, sh katsealadel.
- 2.1.71 Kahjustuste leviku ennetamiseks teavitussüsteemi edendamine (kahjustuste kiht).
- 2.1.72 Kahjustuste ennetamine läbi teadustöö edendamise (uuringud, katsealade rajamine, kliimamuutustest tingitud võimalikud kahjustused).

Patogeenide leviku takistamiseks erinevate metsa majandamisvõtete kasutamine:

- 2.1.73 Läbi metsaomanike teavitamise sobivatest metsa majandamisvõtetest.
- 2.1.74 Tõhustada jahindusorganisatsioonide ja maaomanike vahelist koostööd ja infovahetust ulukikahjustuste vähendamiseks.

Teede seisundi parandamiseks:

- 2.1.75 Koostöö edendamine kohaliku omavalitsusega (läbi parema planeerimise, infotehnoloogiliste lahenduste kasutamise ning infrastruktuuri arendamise ja parendamise).
- 2.1.76 Metsaomanike koostöö edendamine läbi ühistulise tegevuse (nt soodustada koostööd metsaühistute, erinevate metsaomanike vahel).
- 2.1.77 Analüüsida toetusmehhanismi vajalikkust ja tõhusust erametsades paiknevate teede rajamiseks ja korrastamiseks.
- 2.1.78 Uurida RMK metsateede tasuvust.
- 2.1.79 Metsa kuivendamine: Terviklik keskkonna- ja kliimaeesmärkidega kooskõlas maaparanduse süsteemide ehitamine ja korrastamine arvestades metsa kasvukohatüüpe.
- 2.1.80 Maaparanduse arengu suunamine läbi toetuse efektiivse kasutamise (senise praktika jätkamine, toetuste suurendamise analüüsimine, metsaühistute arendamine).

2.2 Rühmaaruteludes jäänud erimeelsused:

Rühm nr 1 ja 4 ei kirjeldanud erimeelsusi.

Rühm nr 2

- 2.2.1 Erametsade puuliigilise koosseisu parandamise suunamiseks tõsta männikute raievanust. Erimeelsus: vajab täiendavat analüüsimist. Erametsaomaniku otsustada, millal raiet teostada.

Rühm nr 3

- 2.2.2 Uusi kuivendussüsteeme ei rajata seni kuivendamata märgadesse metsadesse
- 2.2.3 Maaparanduse arengu suunamine läbi toetuse efektiivse kasutamise (suunatakse paremini keskkonnakaitse eesmärkidega kooskõlas oleva taristu investeringute elluviimist, senise praktika jätkamine, toetuste suurendamine, metsaühistute arendamine)

LISA 2

Metsanduse arengukava aastani 2030 koostamise 16. mai huvirühmade arutelu lõplikud tulemused

1. Viienda probleemrühma ühise arutelu tulemused

Metsade roll süsinikuringes: metsamajanduse suunamisel tuleb senisest enam arvestada metsade rolliga süsinikuringes, kliimamuutuste leevendamises ning kliimamuutustega kohanemises

1.1 Ühiselt lepiti kokku ettepanekud:

Süsinikuvaru ja – sidumise ning süsinikuringe ja teiste metsa kliimafunktsioonide osas teadmiste suurendamiseks:

- 1.1.1 arendada mudeleid metsa biomassi ja süsiniku voogude hindamiseks (sh puittooted ja asendusefekt)
- 1.1.2 tõsta akadeemilist suutlikkust,
- 1.1.3 uurida süsinikuvaru potentsiaali Eesti erinevates ökosüsteemides ja maakasutustüüpides [, sh ruumiline optimaalsusarvestus]/*nurksulgudes erimeelsus, sisu ebaselge/*
- 1.1.4 hinnata metsade süsinikuvaru ja sidumisvõimet erinevates metsatüüpides ja vanuseklassides
- 1.1.5 uurida erinevate metsamajandusvõtete mõju süsinikubilansile ja kasvuhoonegaaside emissioonile

Metsade süsiniku sidumisvõimet ja talletamist suurendatakse (arvestades puidu kasutamist ja asendusefekti):

- 1.1.6 Suunates metsade uuenemist
- 1.1.7 Uuendades raiesmikke kasvukohale sobilike puuliikidega
- 1.1.8 Liigutakse metsade ühtlase vanuselise jaotuse poole
- 1.1.9 Maksusüsteem peaks soodustama metsamajandamist metsa süsinikuvaru [sidumise] mõttes kui mõjuanalüüs kinnitab selle efektiivsust/*nurksulgudes erimeelsus/*
- 1.1.10 Süsinikku talletatakse puittoodetes ja –ehitistes eelistades pikema elukaarega hooned ning arvestades hoonete energiaklassi määramisel hoone terve elukaare süsiniku jalajälge. Riigisektor on eeskujuks puidust ehitismaterjali kasutamisel eelistades ehitistes puitmaterjali (näiteks läbi riigihangete, kus CO₂ jalajälje hindamiseks töötatakse riiklikult välja ja kasutatakse CO₂ kalkulaatorit).

1.2 Erimeelsusele jäädi:

- 1.2.1 Metsades ja puittoodetes talletatud süsiniku koguhulga suurendamiseks turbamuldadel asuvate metsade lageraiete piiramine /*erimeelsus selles, et ei ole kindlat tõestust, et lageraie pindala vähendamine vähendab süsinikku emissiooni/*

1.3 Rühmaaruteludes kokkulepitud ettepanekud, mis jäid ühiselt arutamata:

Metsade süsiniku sidumisvõimet säilitatakse ja suurendatakse:

- 1.3.1 läbi metsamaa pindala säilitamise või suurendamise nt vanade kaevandusalade metsastamine

- 1.3.2 läbi raiestsenaariumite planeerimise (kombineeritult muude meetmetega);
- 1.3.3 Tehakse uuringuid et selgitada välja sobilikud majandamise võtted (sh metsaselektsoon, väetamine) ja puuliigid (lühikese raieringiga, nt arukask, hübriidhaab, lepp) süsinikusidumise maksimeerimiseks mittemetsamaal asuvates istandikes võttes arvesse puittoodete elutsükli analüüsi
- 1.3.4 kuivenduse vältimise toitainevaestel aladel
- 1.3.5 läbi sobilike majandusvõtete, mis peaksid tagama tulekindluse
- 1.3.6 kasutatakse lageraiete asemel võimalusel teisi raieid (püsimetsandus, valikraied,)
- 1.3.7 Ökoloogiline maksureform vajab mõjude analüüsi

Metsades ja puittoodetes talletatud süsiniku koguhulga suurendamiseks:

- 1.3.8 Ei kasutata metsamajandusvõtteid, mis kahjustavad metsa süsiniku sidumise võimet ja kestvustoodete tegemise võimalusi
- 1.3.9 Vaadatakse üle ja vajadusel muudetakse aasta jooksul üle uuendusraiet lubavad kriteeriumid
- 1.3.10 Metsade süsiniku sidumisvõimet ja süsiniku talletamist puittoodetes suurendatakse läbi rangelt kaitstavate metsade pindalade vastavusse viimisega regiooni keskmisega.
- 1.3.11 Mittevajalike piirangute vähendamine eesmärgiga tõsta süsiniku sidumist.
- 1.3.12 Aktiivse metsanduse osakaalu tõstmine.
- 1.3.13 Kliimaeesmärkidest johtuvalt metsakasutuslike piirangute leevendamine.
- 1.3.14 Vähendada metsade kaitsmise kvantiteeti ja suurendada kvaliteeti.
- 1.3.15 Teha rangelt kaitstavatele metsadele analüüs, ning need, mis ei oma suurt kaitsealust väärtust, nendelt piirangud eemaldada.
- 1.3.16 Enne arengukava vastuvõtmist tuleks analüüsida, milline on metsa juurdekasv lähtuvalt kliima soojenemisest, õigetest majandusvõtetest ja istutusmaterjali paremast kvaliteedist ja asendusefektist.
- 1.3.17 Teatud kasvukohatüüpides maaparanduse terviklike võtete kasutamine sh rakendades kliima ja keskkonnamärgkidega kooskõlas maaparandusabinõude kasutamist.
- 1.3.18 Teadlikkuse tõstmine ja metsaühisliku süsteemi edasiarendamine ja toetuste jätkamine.
- 1.3.19 Pikaajalise puidukasutuse ökoloogiliste eeliste teadlikkuse tõstmine ühiskonna ja otsustajate seas.

Puitu kasutatakse energeetikas lähtuvalt MAK2030-s kokku lepitud printsiipidest, näiteks:

- 1.3.20 tagatakse ressursi pikaajaline kättesaadavus
- 1.3.21 toetatakse uute tehnoloogiate kasutuselevõttu, sh majapidamises puidul põhineva küttesüsteemi asendamist
- 1.3.22 energiapuiduks tohib kasutada ainult puitu, millele ei ole alternatiivset kasutust (tööstusjäätid, looduslikult väljalangevad puud)
- 1.3.23 energiapuitu kasvatakse maadel, millele ei ole keskkonnamõju arvestades paremat kasutust ja mittemetsamaal puu- ja põõsaistandikena
- 1.3.24 metsakasvatusevõtetega vähendatakse energiapuidu hulka
- 1.3.25 puitu kasutatakse astmeliselt (koostootmispõhimõte, kaskaadkasutus)
- 1.3.26 puitu kasutatakse energeetikas võimalikult lokaalselt
- 1.3.27 puitu kasutatakse energeetikas võimalikult lokaalselt ja kõrge kasuteguriga

- 1.3.28 puidupõhiseid kütuseid kasutatakse rohkem, asendades fossiilseid kütuseid
- 1.3.29 toetatakse innovatsiooni ja arendustegevust

1.4 Rühmaarutelude erimeelsused (ühiselt arutamata):

- 1.4.1 Metsade süsiniku sidumisvõimet ja säilitatakse ja suurendatakse suurendades metsade tootlikkust ((kiire) uuendamine, hooldusraied, maaparandus, väetamine) (põhjus, et intensiivse majandamise käigus suurenevad ka tulekahjud)
- 1.4.2 Ettepanek rääkida süsiniku sidumise juures üksnes majandusmetsadest, jäädi erimeelsusele.
- 1.4.3 Ettepanek siduda kaks teemat (metsade süsiniku sidumisvõime suurendamine ja süsiniku talletamine puittoodetes ja –ehitistes) ei leidnud üksmeelt.
- 1.4.4 Maaeluministeeriumi jaoks on väheväärtuslike või ebamõistlikult majandatavate põllumaade, sööti jäänud rohumaade metsastamine problemaatiline.

Puitu kasutatakse energeetikas lähtuvalt MAK2030-s kokku lepitud printsiipidest, näiteks:

- 1.4.5 energiapuiduks tohib kasutada ainult puitu, millele ei ole alternatiivset kasutust (tööstusjäätised, looduslikult väljalangevad puud) (põhjus erimeesuseks, et turg peaks reguleerima)
- 1.4.6 energiapuidu kasutamist või kasvatamist ei toetata riiklikult (toetuse abil puidu ahju ajamine)
- 1.4.7 riiklike säästlikkuskriteeriumite väljatöötamine ja kehtestamine energeetikas kasutatavale puidule – ei jõutud arutada
- 1.4.8 energiapuidu kasutamist või kasvatamist ei toetata riiklikult

2. Kuuenda, seitsmenda ja kaheksanda probleemrühma ühise arutelu tulemused

Metsa tootlike funktsioonide säilitamine: *metsauuendamisele ja sellega kaasnevatele metsakasvatustele tegevustele ei pöörata erametsades piisavat tähelepanu, mistõttu väheneb metsade puiduline väärtus ja hüviste pakkumise võime*

Metsade tervisliku seisundi ja elujõulisuse säilitamine: *metsaökosüsteemide tervisliku seisundi tagamiseks vajame praegusest tõhusamat seiret*

Metsanduse infrastruktuur: *metsanduse infrastruktuur vajab keskkonnanõuetega kooskõlas olevat korrastamist*

2.1 Ühiselt lepiti kokku ettepanekud:

Erametsade puuliigilise koosseisu parandamise suunamine pikas perspektiivis:

- 2.1.1 erametsaomanike teadlikkuse suurendamine erinevatest metsa majandamisevõtetest
- 2.1.2 metsa uuendamise ja hooldamise võimalustest ja kohustustest teavitamise suurendamine läbi nõustamissüsteemi ning uuendamiskohustuse täitmise järelevalve
- 2.1.3 uuenduseks sobivate [kohalike] puuliikide uurimine /*nurksulgudes erimeelsus, kuna kliimamuutuste vaates võib olla vajalik ka võõrliikide uurimine/*
- 2.1.4 erametsaomanike metsakasvatustlike tööde motiveerimine ja toetamine

Kvaliteetse kultiveerimismaterjali sh seemnevaru tagamiseks:

- 2.1.5 kohalike metsataimede tootmise edendamine sobilike meetmete abil
- 2.1.6 Eestile piisavas mahus seemla seemnevaru loomine ja hoidmine (sh seemlate õigeaegne uuendamine ja rajamine) ja mitmekesistamine
- 2.1.7 vajalike uuringute tegemine päritolupiirkondade laiendamise võimaluste välja selgitamiseks
- 2.1.8 metsataimede kvaliteediuuringu tegemine
- 2.1.9 RMK toodab taimi riigimetsa tarbeks ja erasektor toodab erametsa jaoks

Erinevate metsakahjustajate leviku ennetamiseks järelevalve- ja seiresüsteemi arendamine läbi:

- 2.1.10 prognoosimise võimekuse tõstmise koos teavitussüsteemiga
- 2.1.11 parema seire korraldamise ja innovaatiliste meetodite juurutamise
- 2.1.12 Kahjustuste ennetamine läbi teadustöö edendamise sh invasiivsete ohtlike liikide (uuringud, katsealade rajamine) osas

Patogeenide leviku takistamiseks erinevate metsa majandamisvõtete kasutamine:

- 2.1.13 metsa majandamisvõtete mitmekesistamine
- 2.1.14 soodustada metsa majandamisel metsakaitselistel eesmärkidel looduslike tõrjevahendite kasutamist
- 2.1.15 läbi metsaomanike teavitamise sobivatest metsa majandamisvõtetest

Teede seisundi parandamiseks (sh nii metsa majandamiseks, kohalike elanike läbipääsuks, tuleohutuse tagamiseks):

- 2.1.16 koostöö edendamine omanike, kohaliku omavalitsusega (läbi parema planeerimise, infotehnoloogiliste lahenduste kasutamise ning infrastruktuuri arendamise ja parendamise),
- 2.1.17 metsaomanike koostöö edendamine läbi ühistulise tegevuse (nt soodustada koostööd metsaühistute, erinevate metsaomanike vahel)
- 2.1.18 toetusmehhanismi tõhustamine erametsades paiknevate teede korrastamiseks arvestades erinevaid funktsioone metsas

Metsa kuivendamisel arvestatakse erinevaid aspekte, sh:

- 2.1.19 olemasolevate kraavide rekonstrueerimisel [märgade metsade] ja sookoosluste, kaldakoosluste ja vee-elustiku vajadustega */nurksulgudes erimeelsus märgade metsade definitsiooni osas/*
- 2.1.20 suurendatakse teadlikkust nii keskkonnamõju osas kui ka kuivendussüsteemide majandusliku mõju kohta
- 2.1.21 Uurida metsateede majanduslikku tasuvust

2.2 Erimeelsusele jäädi:

Patogeenide leviku takistamiseks erinevate metsa majandamisvõtete kasutamine:

- 2.2.1 kohaliku päritoluga kultiveerimismaterjali kasutamine */erimeelsus selles, kas peaks olema geneetiliselt mitmekesine, geneetiliselt sobiv või muu määratlus/*

Metsa kuivendamisel arvestatakse erinevaid aspekte, sh:

- 2.2.2 piiratakse või keelatakse [uute] kuivendussüsteemide rajamist ja rekonstrueerimist [vastavalt kaitstavate loodusobjektide kaitse-eesmärkidele] */erimeelsus uute kuivendussüsteemide rajamise osas ja kogu ettepaneku juures/*
- 2.2.3 Maaparanduse arengu suunamine läbi toetuse efektiivse kasutamise (ühistulise tegevuse arendamine) */erimeelsus, et ühistuline tegevus ei taga efektiivsust, maaparandust ei pea toetama/*

2.3 Rühmaaruteludes kokkulepitud ettepanekud, mis jäid ühiselt arutamata:

- 2.3.1 Erametsade puuliigilise koosseisu parandamise suunamine pikas perspektiivis tõsta männikute raievanust
- 2.3.2 Erametsade puuliigilise koosseisu parandamise suunamiseks propageerida okaspuudega erametsade uuendamist
- 2.3.3 Kaotada raievanused
- 2.3.4 Kvaliteetse kultiveerimismaterjali sh seemnevaru tagamiseks RMK toodab taimi riigimetsa tarbeks ja erasektor toodab erametsa jaoks
- 2.3.5 Kvaliteetse kultiveerimismaterjali sh seemnevaru tagamiseks järglaskatsete rajamine
- 2.3.6 Erinevate metsakahjustajate leviku ennetamiseks järelevalve- ja seiresüsteemi arendamine läbi asutustevahelise koostöö
- 2.3.7 Erinevate metsakahjustajate leviku ennetamiseks seiresüsteemi arendamine läbi sekkumismeetmete väljatöötamise, sh kaitsealadel
- 2.3.8 Metsa patogeenide ja putukkahjurite ning ulukite leviku takistamiseks erinevate metsa majandamisvõtete kasutamine: asjakohane jahikorraldus ja asjakohaste meetmetega ulukikahjustuste ennetamiseks
- 2.3.9 Tõhustada jahindusorganisatsioonide ja maaomanike vahelist koostööd ja infovahetust ulukikahjustuste vähendamiseks.

Süntheetiliste pestitsiidide kasutamine metsas ei ole jätkuvalt lubatud, välja arvatud:

- 2.3.10 metsamajandamise eeskirjas sätestatud juhtudel
- 2.3.11 looduskaitse eesmärgi saavutamiseks vajalikel töödel

Metsa kuivendamisel arvestatakse erinevaid aspekte, sh:

- 2.3.12 tehakse uuringuid arvestades puittoodete elutsükli analüüsiga (nt liigniiskete muldade kuivendamise mõju koos metsa süsinikusidumise suurenemisega, uuring looduslike metsaojade taastamispotentsiaali kohta)
- 2.3.13 välditakse ulatuslikku pinnaveetaseme langetamist
- 2.3.14 piirnevate maade veevajadust
- 2.3.15 metsakuivenduse ja -teede rajamise ja rekonstrueerimise majanduslikku otstarbekust
- 2.3.16 Metsa kuivendamine: Terviklik keskkonna-ja kliimaeesmärkidega kooskõlas maaparanduse süsteemide ehitamine ja korrastamine arvestades metsa kasvukohatüüpe.
- 2.3.17 Maaparanduse arengu suunamine läbi maaparanduse reguleerimise ja planeerimise olenemata omandist (metsamajanduslikud teed, kuivendus on riiklikult ja terviklikult korraldatud ning rahastatud, tuletõrje veevõtukohtade terviklik planeeritud)
- 2.3.18 Tõhustada metsamaterjali transporti läbi autoveo täismassi suurendamise.

2.4 Rühmaarutelude erimeelsused (ühiselt arutamata):

- 2.4.1 Erametsade puuliigilise koosseisu parandamise suunamiseks tõsta männikute raievanust. */Erimeelsus: vajab täiendavat analüüsimist. Erametsaomaniku otsustada, millal raiet teostada./*
- 2.4.2 Uusi kuivendussüsteeme ei rajata seni kuivendamata märgadesse metsadesse.
- 2.4.3 Maaparanduse arengu suunamine läbi toetuse efektiivse kasutamise (suunatakse paremini keskkonnakaitse eesmärkidega kooskõlas oleva taristu investeeringute elluviimist, senise praktika jätkamine, toetuste suurendamine, metsaühistute arendamine)